

Nyhedsbrev DANSKE VANDLØB december 2020

Kommuner kæmper med grundvand

Det stigende grundvand forårsager nu så megen skade, at Kommunernes Landsforening i samarbejde med de kommunale vandforsynings organisation DANVA har analyseret sig frem til, hvordan man kommer problemet til livs. Analysen tegner et billede af, at kommuner og offentlige vandselskaber skal gå sammen om at fjerne for meget grundvand, og at det vil være en god forretning. Ifølge reglerne er problemer med opstigende grundvand den enkelte husejers eget problem, men det vil i langt de fleste tilfælde være umuligt at løse for den enkelte.

At der er milliarder at hente, viser konkrete eksempler fra byer i Danmark, men det haster, hvis man skal undgå nye vandskader for milliarder af kroner, mener formanden for KL's miljø- og forsyningsudvalg, borgmester Jacob Bjerregaard (S), Fredericia.

Stiger med tre centimeter om året

Han henviser i Jyllands-Posten til, at grundvandet over de seneste årtier er steget markant og nu truer folks ejendomme. Hvert år stiger grundvandet med tre centimeter. Også i denne vinter vil der ske skader for meget store beløb, så det er milliarder af kroner, der er på spil, vurderer han.

Grundvandet i Danmark i gennemsnit er steget med omkring en meter de seneste 30 år. Det skyldes, at man i store områder pumper mindre drikkevand op, at der kommer mere nedbør samt at fornyelse af kloakrør betyder, at de bliver mere tætte og ikke dræner grundvand som hidtil.

En hård vinter

Vinteren 2019-2020 oplevede man især i Jylland, hvordan ekstrem meget nedbør satte store områder under vand og fik mange åer til at gå over deres bredder. Det skete langs Gudenå, Storå og i mange byer som f.eks. Silkeborg, Holstebro og Vejle.

Som reglerne er nu, er det ikke muligt at finde en kollektiv løsning på problemet. Hverken kommune eller forsyningsselskab må påtage sig opgaven. Dræn og afpumpning på egen grund vil bare være med til at forværre problemet på nabogrunden.

Grundejere skal være glade for analyse

En analyse af, hvordan man kan håndtere grundvandet, er udarbejdet af konsulentfirmaerne Kouno og Realise. Samfundsøkonomisk analyse af indsats mod højtstående grundvand (kl.dk) kan læses her:

<https://www.kl.dk/nyheder/center-for-klima-og-erhverv/teknik-og-miljoe/2020/november/samfundsøkonomisk-analyse-af-indsats-mod-hoejtstaende-grundvand/>

Danske Vandløb har gennem flere år fokuseret på, hvordan man på by og land kan komme af med de stigende vandmængder – hvad enten de kommer fra oven eller nedenfra. Derfor hilser vi selvfølgelig analysen fra Kommunernes Landsforening og DANVA velkommen,” siger Sabine Schulze-Lorenzen, som er næstformand i Danske Vandløb.

”Problemet med grundvandet opstår hos grundejerne, men det kan ikke løses af den enkelte grundejer, og lovgivningen er alt for kompleks til, at det offentlige kan tage affære, og kommunerne må ikke være bygherre for tiltag på private matrikler” siger hun.

Dertil kommer, at vandet jo skal videre ud af byen og i princippet helt ud af kommunen, og her er vandløbene slet ikke gearet til at tage sig af de stigende vandmængder.

”Jeg er tilfreds med, at Kommunernes Landsforening er blevet opmærksom på problemerne, og vi vil fra Danske Vandløbs side presse på for løsninger til gavn for grundejerne i Danmark. Sagen er for stor til, at den kan gå i glemmebogen – det bliver kun værre, jo længere tid, der går,” siger Sabine Schulze-Lorenzen.

Efterlyser ny lovgivning

I Nykøbing Mors har kommunen forsøgt at finde en løsning ved at lægge en tredje vandledning og klassificere den som et vandløb. Ifølge Thisted Dagblad bliver vandledningen dermed kommunens ansvarsområde. Nykøbing Mors, som for en stor del ligger på tidligere havbund, efterlyser også en ny lovgivning, så kommunerne kan gøre mere for at fjerne grundvandet.

Ifølge klimaforskere vil mængden af nedbør stige yderligere oven i de godt 20 pct., der allerede er kommet ekstra de seneste 140 år.

Ha' fokus på regulativer, der er i høring

Det gælder lige nu om at være opmærksom på de vandløbsregulativer, som nogle kommuner har i høring. Det siger formand for Danske Vandløb, Helge Danneskiold-Samsøe.

Han mener, at der især skal fokus på udkast til nye teoretiske skikkelses-regulativer:

”Sørg bl.a. for, at der i dimensionsskemaet for det teoretiske skikkelses-regulativ som minimum er angivet bundkote, skråningsanlæg, bundbredde og fald. Desuden gælder det om at undersøge, om den angivne bundkote respekterer drænenes frie udløb,” siger han.

I tilfælde af, at disse oplysninger mangler i udkastet til regulativ, eller at bundkoten er sat til at være over drænenes bundkote ved udløb i åen, anbefaler vi fra Danske Vandløb at høringsvar indsendes - med angivelse af ovenstående mangler.

Dyrt at lave opmålinger

Helge Danneskiold-Samsøe anfører, at teoretiske skikkelses-regulativer er enormt komplicerede og dyre at kontrollere. Det er derfor meget svært for en lodsejer at få et indtryk af, om regulativet

er overholdt. Det kan koste mere end 100.000 kr. at lave uvildige og sikre opmålinger og beregninger.

”Det vil være både simplere og væsentligt billigere for både kommune og lodsejere at der laves et regulativ med fast geometrisk skikkelse, da det kun kræver en simpel opmåling uden beregning af vandføringsevnen. I den faste geometriske skikkelse er der stadig plads til natur og miljø uden for skikkelsen,” siger han.

Opfinder måleredskab til brug i åløbene

Der arbejdes konstant med metoder og redskaber, som kan sikre, at vand bortledes samtidig med at åerne kan leve op til natur-krav. Ingeniør Steen Rasmussen, bestyrelsesmedlem i Danske Vandløb og formand for Nørreålav ved Randers, har i den forbindelse opfundet et særligt måleredskab, der ved hjælp af ultralyd kan måle, hvor der er opstået propper i åløb, og forleden præsenterede han sin opfindelse for TV Østjyllands seere sammen med viceformand i Landbrug & Fødevarer, Thor Gunnar Kofoed.

Netop Gudenåen og oversvømmelser står frisk i erindringen blandt østjyderne, og både husejere og ikke mindst lodsejere har gennem årene haft store problemer med at holde vandet væk.

Tv Østjylland oplyser i den forbindelse, at flere mener, at myndighederne ikke overholder deres pligt til at sikre ordentlig vandgennemstrømning, og at vandgennemstrømningen er faldet med 20 procent siden 1921.

Steen Rasmussens måleudstyr kan nemt og hurtig måle, hvordan åløbet har det og dermed også, hvor der skal sættes ind, så vandet atter kan strømme uhindret. Denne målemetode er langt mere effektiv og billig end kommunernes metode med manuel opmåling foretaget af en mand med en målestok i åen

”Vi har jo kæmpet med kommunerne, særligt Randers Kommune, om at få noget gjort ved vandføringen, men man vil ikke gøre noget, fordi man siger, at alt er i orden. Men nu har vi gjort det her for at påvise, at der er noget galt i vandløbet,” siger Steen Rasmussen til TV2 Østjylland.

På Gudenåen ved Fladbro viste han, at måleudstyret måler dybden, bredden og grøden på bunden af åløbet ved hjælp af ultralyd – meter for meter.

På den måde kan Steen Rasmussen præcist pege på, hvor man bør gå ind og fjerne, hvad der er i vejen og danner prop.

Man kan lave mere målrettet og miljøvenlig vedligeholdelse, fordi man ved nøjagtigt, hvor forhindringerne er, siger Steen Rasmussen.

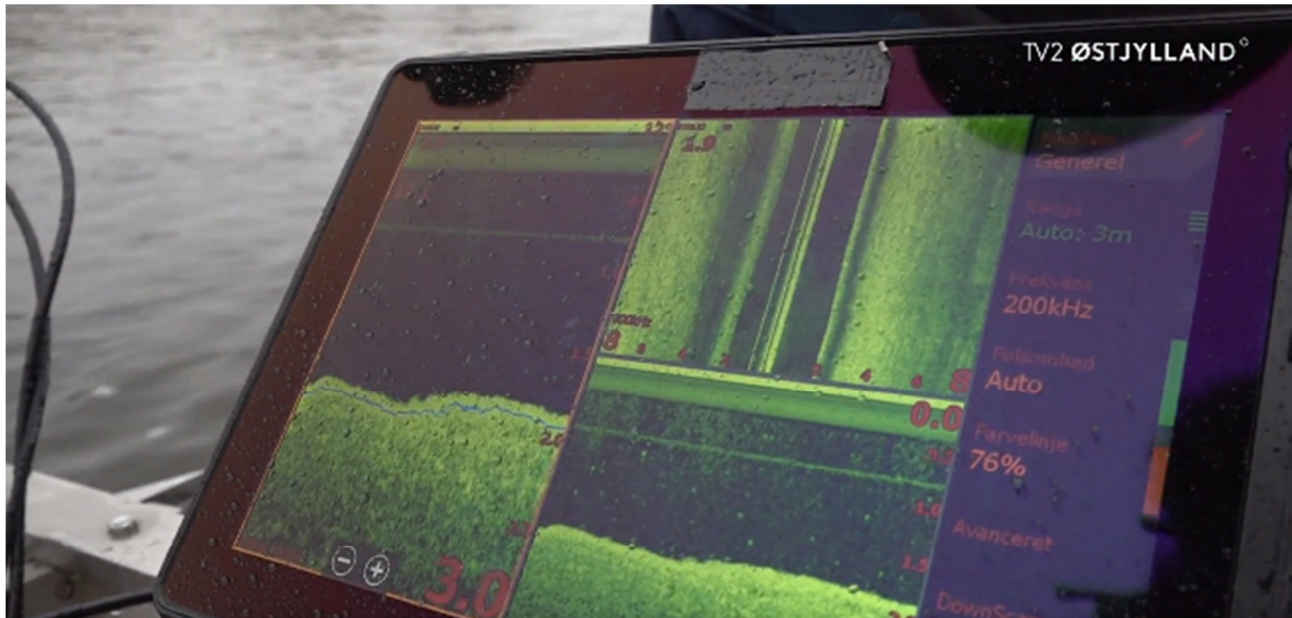
Mangler oprensning

Med i udsendelsen er også bestyrelsesmedlem i Danske Vandløb, Hans de Neergaard.

Han forklarer, at Gudenåen over nogle strækninger af kommunen er dømt til at skulle være ”natur-å”, og det er ulovligt. Det betyder, at kommunerne ikke får rensat op og vedligeholdt, og det gør at mange engarealer og ejendomme bliver oversvømmet.

Steen Rasmussens metode er nem, enkel og billig og metoden giver et langt bedre billede af åens situation, end de metoder vi hidtil har haft til rådighed, siger viceformand Thor Gunnar Kofod i indslaget. Steen har opfundet ny effektiv metode i kampen mod oversvømmelser. Se TV2 Østjyllands indslag her:

<https://www.tv2ostjylland.dk/miljo/steen-har-opfundet-ny-effektiv-metode-i-kampen-mod-oversvømmelser>

Sådan ser billedet af åen ud – set på Steen Rasmussens skærm. Foto fra TV.

Hans de Neergaard fra bestyrelsen (tv.) i Danske Vandløb og viceformand i L&F, Thor Gunnar Kofod (t.h.) deltager i udsendelsen.

Viceformand i L&F, Thor Gunnar Kofoed, der var med på en opmåling, tilføjer: *"Det var en fantastisk formiddag med Steen på Gudenåen, hvor han meget enkelt viste, hvor nemt man kan udpege hvor problemet er, og målrettet fjerne proppen.*

Jeg kan ikke forstå, at nogen kan være imod Steens Rasmussens løsning. Den er jo uden sammenligning meget billigere og 1000 mange gange bedre, end det kommunen har betalt overpris for hidtil. Jeg forstår ganske enkelt ikke bevæggrundene til, at udvalgsformanden fra Randers ikke vil bruge en meget billigere metode, end at de fortsat smider penge i dyre virksomheders ufuldkomne og dårlige opmålinger. Det er måske lige før, at propperne i åerne kunne fjernes for det beløb kommunen ellers betaler for de dårlige opmålinger.

Faktum er jo, at kommunen ikke har overholdt loven i 30 år, men det lovliggør ikke deres manglende indsats. Målrettet oprensning er ikke miljøskadeligt, og kan gøres meget billigt. Man kan endda bruge Steen udstyr til at udpege, hvor man burde forbedre bunden til fordel for fiskenes vilkår og gydemuligheder. Til sammenligning skulle man tro, at Randers Kommune stadig bruger "regnskabsblok, blyant, viskelæder og kugleramme".

Ny hjemmeside under opbygning

Vores webside er under ombygning, og lige nu håber vi på jeres forståelse. Der bliver arbejdet på den løbende og det mest nødvendige er vi snart færdige med, og så vil vi glæde os over en ny og moderne web-side, som kan leve op til alle ønsker og krav.

Det siger Danske Vandløbs formand, Helge Danneskiold-Samsøe.

Han forklarer, at Danske Vandløb blev nødt til at finde en ny web-udbyder, og det har betydet, at websiden ændres på en række punkter.

Men vi vil fortsat i fremtiden præsentere en række tal og beregninger om vandløb som et udtryk for, at vi arbejder fakta-baseret og på et fagligt højt grundlag.

Samtidig tilstræber vi at websiden bliver nem at finde rundt på, så informationerne umiddelbart kan hentes ned, ligesom vi håber, at medlemmerne oplever den som et aktiv i arbejdet til gavn for natur, klima og lodsejere ved vores vandløb," siger han.

Følg gerne med <http://www.danskevandloeb.dk/>

Med venlig hilsen og ønsket om en rigtig glædelig jul samt et godt nytår

Danske Vandløb

Helge Danneskiold-Samsøe